

Sygn. akt II AKa 45/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Andrzej Czarnota

Sędziowie: SSA Anna Skupna

SSA Dorota Rostankowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Monika Żylińska

przy udziale Prokuratora wykonującego zadania w Prokuraturze Regionalnej w Gdańsku Janusza Krajewskiego

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2016 r.

sprawy

A. W.

oskarżonego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 23 października 2015 r., sygn. akt **III K 94/14**

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. wymierza oskarżonemu na rzecz Skarbu Państwa opłatę w wysokości 980 (dziewięćset osiemdziesiąt) złotych za postępowanie odwoławcze oraz obciąża go wydatkami tego postępowania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy rozpoznawał sprawę:

1. **A. W.** oskarżonego o to, że w dniach 22–23 grudnia 2009r. w B. przy ul. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M. P., B. Ł., inną ustaloną osobą – kierującą grupą przestępczą, dwiema innymi ustalonymi osobami – członkami grupy przestępczej oraz innymi nieustalonymi osobami, co do których to osób toczy się odrębne postępowanie pod sygn. akt VI Ds.18/10, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wiedząc iż M. P. nie może zaciągnąć kredytu na własne nazwisko, nie mając zdolności kredytowej, wiedząc iż środki uzyskane z kredytu bankowego mają być przekazane M. P. na spłatę jego zadłużenia wobec banków i firm, przedkładając za pośrednictwem M. P. oraz B. W. i J. W., co do których to osób toczy się odrębne postępowanie pod sygn. akt VI Ds.18/10, poświadczający nieprawdę wniosek o udzielenie kredytu P. nr (...) w kwocie 220.000,-zł., w celu użycia za autentyczne posłużył się nierzetelnym zaświadczeniem o swoim rzekomym zatrudnieniu i zarobkach osiągniętych przez siebie we własnej firmie (...) z siedzibą w (...) K. ul. (...) oraz sfalszowanym zestawieniem transakcji rzekomo należącego do niego rachunku bankowego nr (...) za okres od 1.06.2009r. do 16.12.2009r. z Banku (...) S.A. (...) Oddział w K., wprowadzając tym samym w błąd pracowników

Banku (...) S.A. co do osoby rzeczywistego kredytobiorcy, faktycznego miejsca swojego zatrudnienia i wysokości osiąganych przez siebie dochodów, a następnie zawarł w B. przy ul. (...) w siedzibie Oddziału(...) Banku (...) S.A, w obecności I. K. i J. W., co do których toczy się odrębne postępowanie o sygn. akt VI Ds.18/10, w oparciu o wcześniej złożony poświadczający nieprawdę wniosek i podrobione oraz nierzetelne dokumenty, umowę kredytu P. nr (...), doprowadzając tym samym Bank (...) SA z/s w W. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w wysokości 220.000,-zł., tj. o czyn określony w art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.297 § 1 kk w zb. z art.270 § 1 kk i w zw. z art.11 § 2 kk;

2. **T. B.** oskarżonego o to, że w dniach 2-3.07.2009r. w B. przy ul. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M. P., B. Ł., inną ustaloną osobą – kierującą grupą przestępczą, dwiema innymi ustalonymi osobami – członkami grupy przestępczej oraz innymi nieustalonymi osobami, co do których to osób toczy się odrębne postępowanie pod sygn. akt VI Ds. 18/10, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wiedząc iż M. P. nie może zaciągnąć kredytu na własne nazwisko, sam nie mając zdolności kredytowej, wiedząc iż środki uzyskane z kredytu bankowego mają być przekazane M. P. na spłatę jego zadłużenia wobec banków i firm, przedkładając za pośrednictwem M. P. oraz B. W. i J. W., co do których toczy się odrębne postępowanie pod sygn. akt VI Ds.18/10, poświadczający nieprawdę wniosek o udzielenie kredytu P. nr (...) w kwocie 500.000,-zł., w celu użycia za autentyczne posłużył się uprzednio podrobionymi dokumentami w postaci zaświadczenia o swoim rzekomym zatrudnieniu i zarobkach osiągniętych przez siebie w firmie (...) sp. z o.o. z siedzibą w (...)K. ul. (...) i zestawienia transakcji rzekomo należącego do niego rachunku bankowego nr (...) za okres od 3.12.2008r. do 25.06.2009r. z (...) Bank S.A. Oddział K., wprowadzając tym samym w błąd pracowników Banku (...) S.A., co do osoby rzeczywistego kredytobiorcy, miejsca swojego faktycznego zatrudnienia oraz wysokości osiąganych przez siebie dochodów, a następnie zawarł w B. przy ul. (...) w siedzibie Oddziału (...) Banku (...) S.A, w obecności I. K. i J. W., co do których toczy się odrębne postępowanie pod sygn. akt VI Ds.18/10, w oparciu o wcześniej złożony poświadczający nieprawdę wniosek i podrobione dokumenty, umowę kredytu P. nr (...), doprowadzając tym samym Bank (...) SA z/s. w W. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w wysokości 500.000,-zł., tj. o czyn określony w art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.297 § 1 kk w zb. z art.270 § 1 kk i w zw. z art.11 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 23 października 2015r. w sprawie sygn. akt III K 94/14:

oskarżonego A. W. uznał za winnego tego, że w dniu 23 grudnia 2009r. w B. przy ul. (...) udzielił pomocy M. P. w uzyskaniu przez niego w drodze przestępstwa oszustwa korzyści majątkowej w postaci kredytu w kwocie ostatecznie wypłaconej 187.700,-zł., w oparciu o umowę kredytu P. nr (...) (kwota nominalna kredytu 220.000,-zł.), w ten sposób, że mając świadomość, iż M. P. nie może zaciągnąć kredytu na własne nazwisko ze względu na brak zdolności kredytowej, a środki uzyskane w ten sposób mają być mu przekazane na spłatę jego zadłużenia przy braku możliwości terminowego uregulowania zaciągniętego w ten sposób zobowiązania, zawarł w siedzibie Oddziału(...) Banku (...) S.A. tę umowę wprowadzając tym samym pokrzywdzonego w błąd co do osoby rzeczywistego kredytobiorcy i uniemożliwiając prawidłową ocenę zdolności kredytowej tej osoby, a następnie przekazał uzyskane w ten sposób środki na konto M. P., czego następstwem było doprowadzenie Banku (...) SA z siedzibą w W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości 187.700 zł. tj. przestępstwa z art.18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk i za to na podstawie art.286 § 1 kk przy zastosowaniu art.19 § 1 kk skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art.33 § 2 kk karę 100 stawek dziennych grzywny przyjmując, iż wartość każdej stawki wynosi 40,-zł.;

na podstawie art.69 § 1 kk i art.70 § 1 pkt 1 kk warunkowo zawiesił wobec oskarżonego A. W. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby lat 3;

na podstawie art.63 § 1 kk zaliczył oskarżonemu A. W. na poczet orzeczonej kary grzywny okres zatrzymania do sprawy w dniach 20 – 21.02.2011r. (dwa dni) przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności odpowiada dwóm stawkom dziennym grzywny i uznając karę tę za wykonaną w tej części;

oskarżonego T. B. uznał za winnego tego, że w dniu 3 lipca 2009r. w B. przy ul. (...) udzielił pomocy M. P. w uzyskaniu przez niego w drodze przestępstwa oszustwa korzyści majątkowej w postaci kredytu w kwocie ostatecznie wypłaconej 492.500,-zł., w oparciu o umowę kredytu P. nr (...) (kwota nominalna kredytu 500.000,-zł.) w ten sposób, że mając

świadomość, iż M. P. nie może zaciągnąć kredytu na własne nazwisko ze względu na brak zdolności kredytowej, a środki uzyskane w ten sposób mają być mu przekazane na spłatę jego zadłużenia przy braku możliwości terminowego uregulowania zaciągniętego w ten sposób zobowiązania, zawarł w siedzibie Oddziału (...) Banku (...) S.A. tę umowę wprowadzając tym samym pokrzywdzonego w błąd co do osoby rzeczywistego kredytobiorcy i uniemożliwiając prawidłową ocenę zdolności kredytowej tej osoby, a następnie przekazał uzyskane w ten sposób środki do rąk M. P., czego następstwem było doprowadzenie Banku (...) SA z siedzibą w W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości 492.500,-zł. tj. przestępstwa z art.18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk i art.294 § 1 kk i za to na podstawie art.294 § 1 kk przy zastosowaniu art.19 § 1 kk skazał go na karę roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art.33 § 2 kk karę 100 stawek dziennych grzywny przyjmując, iż wartość każdej stawki wynosi 20,-zł.;

na podstawie art.69 § 1 kk i art.70 § 1 pkt 1 kk przy zastosowaniu art.4 § 1 kk warunkowo zawiesił wobec oskarżonego T. B. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby lat 4;

na podstawie art.63 § 1 kk zaliczył oskarżonemu T. B. na poczet orzeczonej kary grzywny okres zatrzymania do sprawy w dniu 28.03.2011r. przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności odpowiada dwóm stawkom dziennym grzywny i uznając karę tę za wykonaną w tej części;

zasądził na rzecz Skarbu Państwa tytułem opłaty sądowej od oskarżonych następujące kwoty:

- 980,-zł.od oskarżonego A. W.,

- 700,-zł. od oskarżonego T. B.

oraz obciążył ich dalszymi kosztami procesu – każdego w części go dotyczącej.

Apelację od wyroku wywiódł obrońca oskarżonego A. W. zaskarżając go w części dotyczącej tego oskarżonego i zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, w postaci ustalenia, iż oskarżony doprowadził pokrzywdzony bank do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, działając z zamiarem ewentualnym, gdyż godził się na to, że „rzeczywisty kredytobiorca”, M. P., może nie regulować zobowiązania, gdy w rzeczywistości ustalenie takie jest nielogiczne ponieważ: wydaje się dziwne i nieprawdopodobne, że oskarżony W. miałby, za darmo, godzić się na przyszłe postępowanie egzekucyjne, z wniosku banku, w stosunku do niego, z powodu niespłacania kredytu, co z pewnością negatywnie odbiłoby się na stanie jego majątku i prowadzonej przez niego, w szerokim zakresie, działalności gospodarczej,

2. obrazę prawa materialnego tj. art.286 § 1 k.k. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że same tylko czynności kredytobiorcy, polegające na podpisaniu umowy kredytu, przekazaniu uzyskanych z tego tytułu środków, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, osobie trzeciej, która w rzeczywistości ma taki kredyt spłacać, w sytuacji gdy ta osoba trzecia nie ma zdolności kredytowej, należy traktować jako wprowadzenie w błąd w rozumieniu powyższego przepisu, z uwagi na fakt, iż bank nie ma możliwości ocenić zdolności kredytowej tej osoby trzeciej, w przypadku gdy, wobec niewypełnienia przez kredytobiorcę znamion art.270 § 1 kk i art.297 § 1 kk, powyższe działanie może zostać potraktowane wyłącznie jako przejaw swobody dysponowania przez niego swoimi środkami finansowymi uzyskanymi z kredytu.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego A. W. od zarzucanego mu czynu.

Wyrok w odniesieniu do T. B. uprawomocnił się.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom skarżącego nie doszło w przedmiotowej sprawie do błędu w ustaleniach faktycznych. Nie ma bowiem racji skarżący twierdząc, że oskarżony A. W. działał w sposób nieumyślny. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że oskarżony A. W. nie został skazany za przestępstwo oszustwa a za pomocnictwo do oszustwa. Trafnie Sąd Okręgowy przyjął, że działał on z zamiarem ewentualnym (a więc umyślnie tylko z zamiarem ewentualnym a nie bezpośrednim), co jest dopuszczalne przy przyjęciu konstrukcji pomocnictwa. Możliwym bowiem jest pomocnictwo w zamiarze ewentualnym do przestępstwa, które może być popełnione jedynie z zamiarem kierunkowym. Stanowisko swoje w omawianej kwestii Sąd I instancji poparł poglądami prezentowanymi w literaturze i orzecznictwie (str.69 uzasadnienia wyroku). W pełni je podzielając i nie widząc potrzeby przytaczania ich ponownie, Sąd Apelacyjny do nich się odwołuje. Kwestia podnoszonego przez skarżącego braku logiki w działaniu oskarżonego jest irrelevantna dla kwestii jego odpowiedzialności karnej. Motywacja działania oskarżonego nie ma bowiem żadnego znaczenia dla przyjęcia kwalifikacji prawnej przypisanego mu czynu. Na marginesie zatem jedynie wskazać należy, że z samych wyjaśnień oskarżonego wynika, że jego inkryminowane zachowanie było odpowiedzią na przekonanie o pomocy jakiej miał mu udzielić M. P. w jego problemach ze Starostwem Powiatowym w B. (k.264 akt sprawy). Przyznaje to również sam skarżący (str.3 apelacji). Działanie oskarżonego A. W. z zamiarem ewentualnym przejawia się w tym, że znając trudną sytuację finansową M. P. (nie kwestionuje tego i sam skarżący – str.3 apelacji), mając świadomość okoliczności zawarcia umowy kredytowej (w odległym mieście, gdzie M. P. miał mieć znajomego pracownika banku, bez zachowania typowych w takich sytuacjach wymogów formalnych) godził się na to, że M. P. tego kredytu nie spłaci. Takiej oceny prawnej zachowania oskarżonego nie sposób skutecznie zakwestionować twierdzeniem, że oskarżony padł ofiarą M. P. wierząc mu, że spłaci on kredyt. Istotą działania z zamiarem ewentualnym jest to, że sprawca nie chce popełnienia czynu zabronionego, ale przewidując możliwość jego popełnienia, godzi się na to. Godzenie się, najogólniej rzecz biorąc, oznacza akceptowanie mogącego nastąpić stanu rzeczy. Nie stanowi jednakże zamiaru ewentualnego przekonanie sprawcy o nieuchronności popełnienia czynu zabronionego; wówczas należałoby przyjąć, że sprawca działał z zamiarem bezpośrednim. Godzenie się dotyczy skutku ubocznego, realnego, lecz w rozumieniu sprawcy jedynie prawdopodobnego w stosunku do podstawowego celu jego działania. Wbrew twierdzeniom skarżącego, trafnie Sąd Okręgowy oceniając zachowanie oskarżonego i dokonując jego subsumpcji pod określone przepisy prawa wskazał na zawarcie umowy kredytowej w B., nie zaś w K. gdzie również były placówki pokrzywdzonego banku. Skarżący nie kwestionuje wszak, że powodem takiego działania była podawana przez M. P. znajomość z pracownikiem banku w B., co stanowiło podstawę do odmiennej (korzystnej dla kredytobiorcy) oceny jego zdolności kredytowej (str.4 apelacji). I okoliczność ta nie była jedynie w sferze domysłów oskarżonego a w sferze wiedzy, o czym świadczą jednoznacznie jego wyjaśnienia (k.264 akt sprawy). Tożsame uwagi co do działania oskarżonego z zamiarem ewentualnym odnoszą się do kwestii braku zgody współmałżonka na zaciągnięcie kredytu oraz zaciągnięcie go w kwocie znacznie przewyższającej wcześniejsze ustalenia między oskarżonym a M. P.. Odnosząc się w tym miejscu do podnoszonej przez skarżącego kwestii konsekwencji zaciągnięcia takiego zobowiązania na gruncie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wskazać należy, że przestępstwo oszustwa popełnione jest również i wówczas gdy ostatecznie pokrzywdzony zostanie zaspokojony w swoim roszczeniu a więc nie poniesie żadnej szkody (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2000r. w sprawie V KKN 267/00, OSNKW 2000/9–10/85). Niekorzystne rozporządzenie mieniem jako znamię przestępstwa oszustwa oznacza bowiem pogorszenie przy transakcjach sytuacji majątkowej rozporządzającego ale nie jest tożsame z pojęciem niepowetowanej szkody. Nie wyklucza więc niekorzystności rozporządzenia okoliczność, że szkoda może być naprawiona, a w szczególności, że pokrzywdzonemu przysługuje roszczenie cywilne. Z tego względu kwestia ewentualnej późniejszej skutecznej egzekucji zaciągniętego kredytu dla kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego A. W. nie ma żadnego znaczenia. Nie jest również trafny zarzut dokonania przez Sąd Okręgowy analizy dokumentów związanych z brakiem rozdzielnosci majątkowej oskarżonego i jego żony. Jest to bowiem okoliczność związana z brakiem zgody współmałżonka na zaciągnięcie kredytu, co – jak już wyżej wskazano – stanowi jedną z podstaw przyjęcia, że oskarżony działał z zamiarem ewentualnym.

Akcentując możliwość spłaty przez oskarżonego zaciągniętego zobowiązania apelujący popada w wewnętrzną sprzeczność. We wniesionym środku odwoławczym bowiem nie kwestionuje faktu, że kredyt był faktycznie zaciągnięty dla M. P., nie zaś dla oskarżonego, który dopiero później miałby zdecydować, że uzyskane w ten sposób środki

przekazę M. P.. Kwestia ta wydaje się być niekwestionowana. Nie ma miejsca tutaj bowiem opisywana przez skarżącego sytuacja korzystania z pomocy członków rodziny przy zaciąganiu kredytu (str.6 apelacji). Skoro tak, to jest oczywistym, że doszło do popełnienia przestępstwa pomocnictwa do oszustwa. Sąd Okręgowy działając w zgodzie z zasadą in dubio pro reo odstąpił od przypisania oskarżonemu działania z zamiarem bezpośrednim prawidłowo wskazując na zamiar ewentualny. Wbrew twierdzeniom skarżącego żadna z okoliczności wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, która w ocenie Sądu Okręgowego przemawia za działaniem oskarżonego A. W. z zamiarem ewentualnym nie została przeceniona. Słusznie bowiem sąd ten wskazał, że podejrzenia oskarżonego mogło zwrócić zarówno to, że M. P. mimo okazywanych oznak bogactwa nie był w stanie wziąć na swoje nazwisko stosunkowo niewielkiego kredytu, w celu jego zawarcia pojechano do odległej B. a wymogi formalne jego uzyskania zostały mocno ograniczone. Nie ma racji skarżący twierdząc, że ustalonego przez Sąd I instancji zachowania oskarżonego (których to ustaleń skarżący nie kwestionuje – str.5 apelacji) nie można traktować jako wprowadzenia w błąd w rozumieniu art.286 § 1 kk gdyż oskarżony nie przedłożył świadomie fałszywych dokumentów. Wszak gdyby bowiem ustalono, że to uczynił zgola inna byłaby kwalifikacja prawna przypisanego mu przestępstwa.

Mając zatem powyższe na uwadze oraz nie stwierdzając przesłanek z art.439 kpk i art.440 kpk Sąd Apelacyjny zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na mocy art.626 § 1 kpk w zw. z art.634 kpk w zw. z art.1, 2 ust.1 pkt 3 i art.3 ust.1 Ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych obciążając oskarżonego kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze, nie dostrzegając podstaw do zwolnienia go od obowiązku ich ponoszenia.